

Hangulatjelentés az energiahatékonysági szektorból

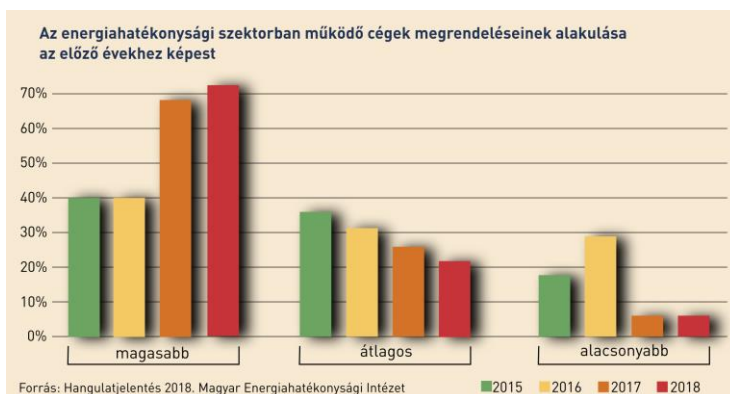
2018. november

Nagyfokú munkaerő- és kapacitáshiány jellemzi az energiahatékonysági szektor vállalkozásait, de ezzel együtt is pozitívan ítélik meg helyzetüket – derül ki a Magyar Energhatékonyági Intézet legfrissebb felméréséből. Legnagyobb problémának a piac és a gazdasági környezet kiszámíthatatlanságát tartják, amelyre válaszul egyértelmű, hosszú távú, tervezhető szabályozókat és támogatási struktúrát javasolnak.

A Magyar Energhatékonyági Intézet (MEHI) az energiahatékonysági ágazat szereplőivel partnerségben dolgozik azon, hogy Magyarországon egyre több energiahatékonysági beruházás valósuljon meg. A MEHI 2018 őszén – immár negyedszerre¹ – megkérdezte az energiahatékonysági szektorban működő vállalkozásokat a 2017. évi üzletmenetükről, eredményeikről. A felmérés során az is kiderült, mi volt számukra a legnagyobb siker és kihívás, illetve milyen pozitív és negatív trendeket látnak az energiahatékonysági piacon. Az energiahatékonysági ágazat teljes spektruma részt vett a felmérésben, a szigetelőanyag- és épületgépészeti rendszerek gyártóin, forgalmazóin, kivitelezőin, valamint tervezőkön, szolgáltatókon keresztül. A kérdésekre válaszolók között mintegy fele-fele arányban vannak külföldi, illetve magyar többségi tulajdonban levők.

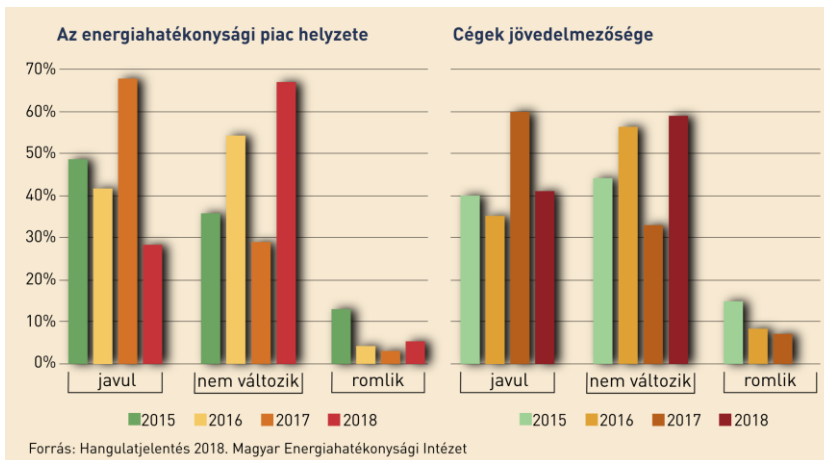
Idén is növekedett a piac

A vállalatok legnagyobb részénél a tavalyihoz hasonlóan idén is folytatódott a növekedés: a válaszadók több mint fele jobbnak értékelte mind a saját (61%), mind maga az energiahatékonysági piac helyzetét (55%) az előző évihez képest. Míg tavaly 68 százalék számolt be növekedésről a megrendeléseiket tekintve, addig idén ez az arány 72 százalékra nőtt, és mindössze 5 százalékuk jelentett csökkenést. A cégek nagyobb részének (60%) teljesítménye és jövedelmezősége idén is tovább javult, folytatva ezzel a 2016-ban indult tendenciát.

Ami a bevételeik alakulását illeti, 2017-et a cégek közel 90 százaléka nyereséggel zárta, és több mint kétharmaduk (70%) növelni is tudta a nyereségét az előző évihez képest. Ez az eredmény megfelelt a tavalyi jelentésben megfogalmazott piaci várakozásoknak.

¹ <http://mehi.hu/projekt/az-epitoipari-novekedes-ellenere-ez-az-ev-sem-kihivasmentes-hangulatjelentés-az-energhatékonyágak>

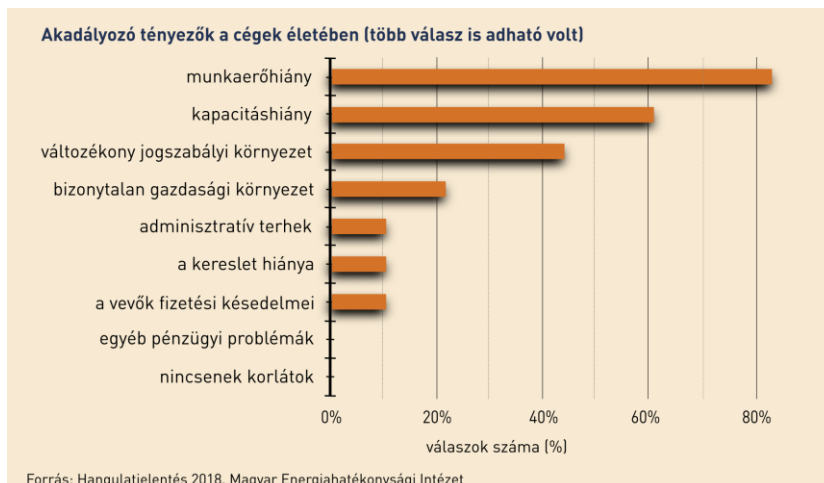
A jövő évben azonban a cégek zöme már nem számít további növekedésre: kétharmaduk úgy gondolja, hogy az energiahatékonysági piac jelen keretek között elérte maximumát és a következő időszakban megtartja jelenlegi helyzetét; a trendek további felfutását mindössze 28 százalékuk várja. Ez az arány tavaly

egyébként éppen fordítva volt: akkor a vállalatok kétharmada még növekedést prognosztizált. A jelenlegi helyzet kifutása azonban még egy ideig tart: a válaszadók 58 százaléka várja jövedelmezőségének javulását a következő fél évben, és közel negyven százalékuk azt is tervezi, hogy növeli a foglalkoztatottjainak számát.

A piac kihívásai

A jó teljesítmény ellenére több tényező is nehezíti a vállalatok piaci működését. A legfőbb akadályt a tavalyihoz hasonlóan idén is a munkaerő- és a gyártói, illetve kivitelezői kapacitáshiány jelenti. Ami azonban kirívó a tavalyihoz képest, az a válaszok aránya: míg tavaly a cégek 61 százaléka küszködött szakemberhiánnyal, addig idén ez az arány 83 százalékra növekedett. A kapacitáshiányt megjelölő cégek aránya 35-ről 61 százalékra nőtt. Két éve ezek a tényezők még jóval hátrébb végeztek a sorban, így egyértelműen az elmúlt időszak piacnehezítő változásáról beszélhetünk.

A kiszámíthatóság hiánya is erősen megjelenik a piaci korlátozók között: a válaszadók 44 százaléka említette a kihívások között a változó jogszabályi környezetet.

Kiszámítható, hosszú távú ösztönzőrendszer lenne szükséges

A 2017-es évet szinte egybehangzóan sikeresnek ítélték meg a vállalatok, sikerként pedig egyértelműen a piac bővüléséhez kapcsolódó tényezőket jelölték meg: minden eddiginél több és sikeresen befejezett projekt, új ügyfelek szerzése, új projektek indítása, új termékek bevezetése, nyereségnövekedés. A konkrét piaci sikereken túl azonban az energiatakarékosság ösztönzésére szolgáló előírásokat (szigorodó energiahatékonysági követelmények, vállalati energiaaudit kötelezővé tétele, energetikai szakreferensek alkalmazása stb.) is pozitívan értékelték. Az új követelmények elősegítik az energetikai korszerűsítést célzó beruházásokat és az ezzel kapcsolatos tanácsadói munkát, és ezek miatt érezhetően megnövekedett az energiahatékonyabb termékek iránti igény is.

A sikerek ellenére azonban több kihívással kell idén is szembesülnie a szektor vállalkozásainak; az utóbbi időszakban egyértelműen a munkaerőhiánnyal való megküzdés jelentette a legnagyobbat. Egyes becslések szerint akár 50-60 százalékos is lehet a szakemberhiány. A beruházási igények volumene növekszik, ami jó hatással van a piacra, ugyanakkor komoly kihívást jelent az igényeket teljes körűen kiszolgálni nem tudó kapacitáskorlát. Ez pedig további problémákat szül: a munkaerő hiánya, és a helyenként akár féléves késést okozó építőanyag-hiány komoly áremelkedést generált a piacon az elmúlt időszakban, és ez a trend továbbra is tart. Ez azzal is jár, hogy a tervezés-döntéshozatal és a kivitelezés közötti időt minimalizálni kell, hogy az áremelkedések miatti megvalósítási kockázatot mérsékelni lehessen. Ez azonban a munkaerőhiánnyal küszködő vállalatok számára igen nagy kihívást jelent.

Bár a korszerűsítések száma közel egy nagyságrenddel meghaladja az újépítésekét, a volumenük kisebb, így a piaci szereplők meglátása szerint idén az újépítések jelentették az energiahatékonysági piac motorját. Ezt egyértelműen annak tulajdonítják, hogy a kedvező intézkedések – pl. az áfacsökkenés és a CSOK – elsősorban az újépítésű ingatlanokra vonatkoznak.

A cégek egybehangzóan a támogatási rendszer kiszámíthatatlanságát és az ebből fakadó tervezhetetlenséget jelölték meg az elmaradó lakossági energetikai korszerűsítések okaként, és egy hosszú távú ösztönzőrendszer bevezetését javasolják. Szakmai szempontból kívánatosnak nevezték azt is, hogy egy jövőbeni új támogatási rendszer a komplex energetikai korszerűsítések felé terelje a beruházásokat. Ezek támogatása annál fogva is fontosabb lenne, mert az építőipari árak emelkedése annyira megdrágította a felújításokat, hogy a komplex épületenergetikai korszerűsítések megtérülési ideje becslések szerint 20 év fölé emelkedett a jelenlegi rezsik mellett. Ennek jelentős része a munkaerő- és termékgyártói kapacitáshiányra vezethető vissza, az épületenergetikai előírások szigorodása miatti emelkedés 15-20 százalékra becsülhető.

Az ágazati szereplők szerint az energiahatékonysági célok elérését leginkább egy kiszámítható és stabil szabályozási környezet, valamint hosszú távú, tervezhető, hatékony ösztönzők és támogatási programok segítenék. Egy ilyen támogatási rendszer egyaránt szolgálná a lakosság, a piac és az állam érdekeit, hiszen a folyamatosan – és nem kampányszerűen – felmerülő beruházási igények stabil és kiegyenlített piaci körülményeket teremtenének, amellyel egyúttal [ország energiahatékonysági vállalásai is teljesíthetők lennének.](#)

MEHI álláspont

Lehetőségek az épületenergetikai piacon

A lakásépítések és ezen belül az épületenergetikai szektor tapasztalt fellendülését az irányzott kormányzati intézkedések (pl. CSOK, áfacsökkentés, uniós beruházási források, TAO kedvezmény energetikai beruházások után) idézték elő. Konszenzus van abban a kérdésben, hogy az újlakásépítési-piac élénkítésére tett kormányzati lépések fontosak, hisz egy történelmi mélypontról lendítették fel a szektort. Az áfacsökkentés 2019-es záró határideje azonban már rövid távon is visszafogja a fejlesztéseket, így ellentétes azzal a kormányzati céllal, ami az építőipari növekedés stabilizálására irányul.

Az újlakáspiacot támogató intézkedések mellett ugyanakkor szükséges lenne, hogy a lakossági épületenergetikai korszerűsítésekre is rendelkezésre álljanak rendszeres, hosszú távú, kiszámítható, tervezhető állami ösztönzők. Az utolsó ilyen forrás – a lakáskassza-támogatások – kivezetése így halmozottan hátrányos hatású a korszerűsítési, felújítási piac szempontjából.²

Pedig a korszerűsítések fellendülése fontos lenne, több szempontból is. A Nemzeti Épületenergetikai Stratégia 2014-2020 között 700 ezer lakás komplex energetikai felújítását tűzte ki célul, amelynek eléréséig van még tennivaló. Másfelől egy hosszú távú, kiszámítható támogatási rendszer jót tesz a piacnak is: stabilizál, területileg kiegyenlít, az építőipari KKV-kat megrendelésállományát segíti. Míg az újépítések továbbra is rendkívül aránytalan területi eloszlást mutatnak a KSH adatai szerint³, addig a MEHI korábbi [kutatása alapján](#) elmondható, hogy a felújítások országosan korrigálni tudnák az újépítések okozta területi aránytalanságokat. Ugyanakkor korábbi tanulmányok⁴ szerint minden újépítésre 10 felújítás jut, és bár a felújítások volumene kisebb, építőipari hatásuk jelentős; különösen az építőipari KKV-k helyzetének kiegyensúlyozásában tudnának komoly szerepet játszani.

A fentiek tükrében szükséges és előremutató lépés lenne, ha a felújítási piac is az újépítésekhez hasonló ösztönzésben részesülne, mely korábban – a MEHI-n túl – több szakmai szövetség javaslatai között is megjelent⁵.

A tét emelkedett

Az előttünk álló időszak kiemelt jelentőségű lesz az energiahatékonysági szakpolitikák és épületenergetikai szabályozók átgondolása tekintetében, hiszen az európai társjogalkotók elfogadták a 2030-ig tartó időszak energetikai célkitűzéseit, és megegyeztek az épületek energiahatékonyságával foglalkozó (Energy Performance of Building Directive, EPBD), az

² A lakáskassza-támogatás az Európai Bizottság felé bejelentett energia-megtakarítási szakpolitikai intézkedés volt. A 2016-ban elszámolt 2,99 Petajoule új energia-megtakarításból 0,5 Petajoule a lakáskasszás energetikai felújításoknak volt köszönhető.

³ Főként a Pest megyei és egyes dunántúli megyéket, Budapestet, illetve megyeszékhelyeket mozgatják meg: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/182/index.html>

⁴ Hazai Hatékonyság

⁵ ÉVOSz, MÉÁSZ szakmai javaslatai

energiahatékonysági (Energy Efficiency Directive, EED) és az Energiaunió irányításáról szóló, úgynevezett Governance irányelvekről.

A felülvizsgált épületenergetikai és energiahatékonysági irányelvek – utóbbit az Európai Parlament várhatóan 2018. november közepén hagyja jóvá – megkövetelik, hogy energia-megtakarítási lépésekkel az EU éves energiafogyasztása 2030-ra tartósan 956 Mtoe alá csökkenjen. Ennek a célnak a teljesítésével 1990-hez képest 5,7 százalékkal csökkentett üvegházhatású-gáz kibocsátás érhető el. Az ENSZ legfrissebb [éghajlatváltozásról szóló](#), valamint a Nemzetközi Energia Ügynökség legutóbbi [jelentései](#) szerint erre nagy szükség is van, hiszen a globális felmelegedés 1°C-nál tart, a jelenlegi ütem mellett a 1,5°C-os emelkedést 2040-re eléri a Föld. A globális energiaigény ráadásul 2017-ben nagyon megugrott: 2 százalékkal nőtt az elmúlt két év stagnálása után. Bár az energiahatékonyságból eredő megtakarítások még jelentősek, a javulás üteme lelassult, mely a légkört terhelő káros-anyagok növekedésében is megmutatkozik.

Magyarországon az energiahatékonyság még jelentős, kihasználatlan beruházási lehetőségeket rejt, ezek azonban csak célzott állami intézkedések és erőteljes szemléletformálás segítségével aknázhatók ki. Az, hogy milyen szakpolitikai intézkedések születnek, hazánk mit vállal a közös európai célok teljesítése érdekében, az elkövetkező hónapok döntései fogják meghatározni. A tagállamoknak most kell megtenni tétjeiket, melyhez keretet a Nemzeti Energia- és Klímatervek adják. Ezek első vázlatát legkésőbb jövő év elejére a tagállamoknak össze kell állítania.

A cél közös: a klímaváltozás hatásainak enyhítése a tét.

A Hangulatjelentés módszertana

A Hangulatjelentés az energiahatékonysági szektorban működő magyarországi vállalatok piaci tapasztalatai alapján készült. A cégek 2018. augusztus vége és október eleje között a MEHI által összeállított online kérdőívet töltötték ki. A kutatás nem reprezentatív, és kizárólag a vállalatok által érzékelt – nem statisztikai adatokon alapuló – piaci helyzetet mérte fel.

A Magyar Energiahatékonysági Intézetről

A MEHI olyan, az energiahatékonysági kérdésekről hasonlóan gondolkodó szakemberek szakmai közössége, akiknek az a fontos, hogy úgy segítsük elő Magyarország gazdasági fejlődését, hogy közben energiafogyasztását csökkenteni lehessen. A MEHI partnerei hazánk meghatározó energiahatékonysági vállalkozásai.